

Sidney L. Cohen: Viking Fortresses of the Trelleborg Type. (Rosenkilde and Bagger, 1965). 104 s. og XXII pl.

Efter at dr. Poul Nørlund 1948 havde udsendt sin store bog om Trelleborg, og andre anlæg af lignende type var blevet undersøgt, måtte det forudses, at flere teorier om disse gådefulde fortidsminder ville fremkomme. Det har heller ikke manglet på forsøg på forklaringer af dem, og dr. Sidney L. Cohen forøger dem med en ny. Sagt i korthed opfatter han Trelleborg og dens slægtninge som templer eller kultpladser, der senere er benyttet til garnisoner. Hertil knytter han forskellige teorier om enkelthederne i disse anlæg.

Hans hypotese lider af den grundlæggende svaghed, at der ikke kendes templer af denne art fra Danmark, der kan tjene til sammenligning, og den danske hedenskab er så lidt kendt, at ethvert forsøg på at inddrage det i forskningen som en historisk størrelse støder på vanskeligheder. Meget kan tyde på, at gudedyrkelsen ikke har kendt templer, som kristendommen havde sine kirker, og at asernes dyrkelse herhjemme er foregået i lunde og skove, og forfatterens sammenligning med templet i Arkona og mere østligt beliggende slaviske kultpladser virker ikke overbevisende, fordi materialet alene kan have nogen værdi, når det stammer fra samme tid og land som Trelleborg og dens frænder. Sidney L. Cohens teori vil derfor næppe vinde mange tilhængere i den form, hvori den er fremsat.

Under læsningen af bogen er det iøjnefaldende, at forfatteren savner et bredt kendskab til tidens danske kulturhistorie. Det kan aldrig blive nogen bebrejdelse mod ham, da denne

viden forudsætter mange års studium og medleven, som en udlænding vanskeligt kan præstere, og man bør snarere komplimentere ham for det meget stof, han har indsamlet, og som gør hans bog til en nyttig oversigt over emnet, ligesom det har værdi at se, hvorledes en udlænding uden hjemlige fordomme betragter Trelleborg-problemet. Det mest gådefulde i det er modsætningen mellem den matematiske præcision, der behersker anlæggelsen, og den i øvrigt primitive arkitektur, der kan forklares ved en stedlig udvikling. Når man fyldestgørende har opløst denne modsætning, vil man formentlig også have fået fat på andet uforståeligt ved Trelleborg. Hustyperne og spørgsmålene omkring dem vil man have udsigt til at forklare, så snart der foreligger mere sammenligningsmateriale, ligesom årsagen til denne fæstningstypes forsvinden måske kan søges i en nedgang i den kongelige magt. Foreløbig vil den rette holdning være en afventen af nye oplysninger med en åben indstilling over for enhver teori, der giver en modsigelsesfri helhedsforklaring af de monumentale mindesmærker.

Helge Søgaard

Malmø Rådstueprotokol (Stadsbok) 1503–48. Udgivet af Selskabet for udgivelse af kilder til dansk historie ved Erik Kroman i samarbejde med Leif Ljungberg og Einar Bagger. (Gad, 1965). 375 s.

Da udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie begyndte at udgive de gamle herreds- og birke-tingbøger, måtte det være en nærliggende tanke for kildeskriftselskabet at udgive de tilsvarende retsprotokoller for i det mindste nogle repræsentative danske købstæder. Overarkivar,